

20. İlkokulda aile katılımı: Veliler ne düşünüyor?

Emir Feridun ÇALIŞKAN¹

APA: Çalışkan, E. F. (2022). İlkokulda Aile Katılımı: Veliler ne düşünüyor?. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (31), 328-347. DOI: 10.29000/rumelide.1221587.

Öz

Bu araştırmanın amacı, çocuğu ilkokula devam eden velilerin aile katılımı kavramına, okul ve ev temelli aile katılımı uygulamalarına, aile katılımını engelleyen ve kolaylaştıran durumlara ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır. Nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenolojik) araştırma desenine göre tasarlanan bu araştırma, 2022 Mayıs ve Haziran aylarında çocuğu ilkokula giden toplam 39 veli ile yürütülmüştür. Araştırmada nitel veri toplama yöntemlerinden biri olan görüşme tekniği kullanılmış, veriler araştırmacı tarafından hazırlanan "yarı yapılandırılmış görüşme formu" aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda katılımcıların farklı aile katılımı algılarına sahip olduğu görülmüştür. Okul temelli aile katılımı kapsamında; katılımın daha çok veli toplantıları ile özel gün ve hafta etkinlikleri yoluyla yapıldığı, yapılan bu etkinliklerin aileler tarafından yetersiz bulunduğu, ailelerin çoğunluğunun okul temelli aile katılımı faaliyetleri düzenlendiğinde katılım sağladığı, okul temelli aile katılımını engelleyen en önemli faktörün çalışma saatleriyle çakışma durumu olduğu ve öğretmenlerden düzenli olarak katılımlarını sağlayacak etkinlikler bekledikleri ortaya çıkmıştır. Ev temelli aile katılımı kapsamında ise; katılımın daha çok ev ödevleri yoluyla yapıldığı, ailelerin çoğunluğu tarafından bu etkinliklerin yetersiz bulunduğu, velilerin çoğunluğunun ev temelli aile katılımı faaliyetlerine katılım sağladığı, iş yorgunluğunun katılımın önündeki en önemli engel faktörü olduğu ve evde velilerin de dahil olabileceği etkinliklerin artırılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: İlkokulda aile katılımı, ebeveyn katılımı, veli görüşleri.

Parental involvement in primary school education: What do parents think?

Abstract

The present study aims to investigate the views of parents with primary school children regarding the concept of parental involvement, school and home-based parental involvement practices, and issues that prevent and facilitate this involvement. Employing the phenomenological research design, the study was conducted with a total of 39 parents in May and June 2022. Interviews were held to collect data. A "semi-structured interview form" was prepared by the researcher and it guided the interview process. The obtained data were analyzed through qualitative content analysis. The results showed that the participants had differing perceptions regarding parental involvement. Within the scope of school-based parental involvement, the participating parents' involvement mostly included teacher-parent meetings and attending events organized for certain special days, which were perceived to be insufficient by parents. The most important factor preventing school-based parental involvement was thought to be long working hours. Yet, they expected teachers to organize events that they can attend regularly. Concerning home-based parental involvement, parents' involvement was mostly limited to

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Muş Alparslan n Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü/Sınıf Eğitimi ABD (Muş, Türkiye), ef.caliskan@aharslan.edu.tr, 0000-0002-0650-896X [Araştırma makalesi, Makale kayıt tarihi: 05.10.2022-kabul tarihi: 20.12.2022; DOI: 10.29000/rumelide.1221587]

helping their children with homework, which they thought was not sufficient. Most parents reported participating in home-based parental involvement activities in which fatigue due to their work was the most important obstacle. It was concluded that there should be more home-based activities that involve parents in their children's education.

Keywords: Parental involvement in primary school, parental involvement, parents' views.

1. Giriş

Okullar ve aileler arasında paylaşılan sorumluluk, öğrencilerin okul kariyerlerinin ilk yıllarında akademik gelişimleri için kritik bir faktördür (Bonanati ve Rubach, 2022). Aile katılımı ile ilgili yapılan kapsamlı araştırmalara ilişkin literatür, aile katılımının farklı yaş ve düzeylerdeki çocukların eğitiminde önemli bir unsur olduğunu göstermektedir (Epstein, 2001; Hill ve Tyson 2009; Hornby, 2011; Jeynes, 2007). Aile katılımının akademik başarıya etkisinin farklı yaş grupları ve derslere göre incelendiği araştırmalarda, ailelerinden ilgili desteği gören öğrencilerin ilk okuma ve yazma (Çelenk, 2003), okuduğunu anlama (Çalışkan, 2022) ve matematik yeteneklerinde (Uslu Çavdarıcı ve Ünal, 2021) daha yüksek sonuçlar aldığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca yapılan meta-analiz çalışmalarına göre aile katılımı, sadece çocukların akademik başarısı üzerinde değil; ebeveyn-öğretmen ilişkileri, öğretmen morali ve okul iklimi; çocukların okula devam, tutum, davranış ve ruh sağlığının iyileştirilmesi; ebeveynlerin kendi eğitimlerine olan güveni, memnuniyeti ve ilgisi üzerinde de etkili olduğu raporlanmıştır (Fan ve Chen 2001; Henderson ve Mapp 2002; Pomerantz ve ark., 2007). Yapılan araştırmalardan elde edilen bu önemli çıktılar, aile katılımı konusunu birçok politika yapıcı, eğitimci ve araştırmacının ilgi odağı haline getirmiş durumdadır. Nitekim Türkiye 2023 Eğitim Vizyonuna bakıldığında; ailelerin, öğretmenlerin, öğrencilerin ve okulların, eğitim sisteminin temel unsurları olduğunu ve ailelerin aktif olarak katılım göstermediği bir eğitim sisteminin başarılı olamayacağı belirtilmiştir (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2018).

Konuyla ilgili literatür incelendiğinde eğitimde “aile katılımı (family involvement/participation), “veli katılımı (parent engagement)”, “ebeveyn katılımı (parental involvement)” şeklinde adlandırmaların da olduğu görülür. Dolayısıyla aile/ebeveyn katılımı terimi ile ne kastedildiği konusunda tutarlı tek bir kabul yoktur (Çalışkan, 2019). Bu farklılıklar araştırmacıların hangi bağlamda aile katılımını ele aldığıyla ilişkilendirilebilir. Bu bağlamda, yapılan çalışmalarda “aileler çocukların eğitim ve gelişimine nasıl katılım gösteriyor?” sorusunun cevabı, aile katılımının hangi türlerine odaklandığını göstermekte ve buna göre “katılım” kavramının çerçevesi değişebilmektedir. Mevcut araştırmada, çocuğun öğrenmelerini ve gelişimini destekleyen ve geniş aile tanımı içerisinde yer alan tüm aile üyelerini de kapsamı açısından “aile katılımı” kavramının kullanılması tercih edilmiştir.

Genel anlamda eğitim süreçlerini (formal ve informal) desteklemek ve denetlemek için başta ebeveynler olmak üzere aile üyeleri tarafından yürütülen ve sosyal iletişim süreçlerine dayanan bir dizi faaliyeti olarak ifade edilen (Epstein, 2010) aile katılımı kavramının, literatürde farklı tanımlamalarını da görmek mümkündür. Örneğin Castro ve arkadaşları (2015) aile katılımını, ailenin çocuklarının sosyal, duygusal ve akademik gelişimlerinin tüm yönlerine aktif katılımı; Barr ve Saltmarsh (2014), çocuklarının eğitiminde ebeveynlerin ortak sorumlulukları; Jeynes (2007), çocuğun eğitim süreçlerine ve deneyimlerine ebeveynin katılımı olarak tanımlamışlardır. Ahioglu Lindberg ve Oğuz (2016) ise aile katılımını; ailelerin evde, okulda ve toplum içerisinde öğrencileri desteklemesini, onların yaşamlarını etkileyecek okul kararlarında söz sahibi olmasını ve diğer aile, öğretmen ve idarecilerle iletişimlerini geliştirerek hem okulda hem de evde öğrencilerin eğitsel ve kişisel koşullarının iyileştirilmesini

amaçlayan bir yaklaşım olarak tanımlamıştır. Bununla birlikte, bazı çalışmalarda araştırmacılar ebeveyn katılımının genel bir tanımından kaçınmayı seçmekte, bunun yerine ebeveynler tarafından sergilenen belirli katılım türlerine odaklanmaktadır. Örneğin Joyce Epstein (2010) bu kavramı daha kapsamlı olarak ele alıp altı tür ebeveyn katılımı olduğunu ifade etmektedir: Ebeveynlik, iletişim, gönüllülük, evde öğrenme, karar verme ve toplulukla iş birliği. Epstein'in sunduğu bu çerçeveye, ebeveyn katılımının, ev, okul ve toplumla etkileşim faaliyetlerini içeren çok yönlü bir kavram olduğunu ortaya koymaktadır. Diğer taraftan aile katılımının çeşitli faktörlerden etkilendiğine de inanılmaktadır.

Fantuzzo, Tighe ve Childs (2000), aile katılımının üç faktörü kapsayan bir yapı olduğunu belirtmiştir: Okul temelli katılım, ev temelli katılım ve okul-aile iş birliği temelli katılım. *Okul temelli katılım*, temel anlamda ailenin çocuğunun okul içi etkinliklerine katılımı olarak ifade edilebilir. Örneğin okul etkinliklerine katılmada gönüllü olmak, veli toplantılarına katılmak, konferans veya seminerlere katılmak, müsamerelere katılmak, okul yararına bağış toplamak veya çocuklarını etkileyen eğitim konularını tartışmak üzere diğer ebeveynlerle tanışmak gibi okulda aktif katılıma odaklanan ebeveyn faaliyetleri ve davranışları anlamına gelmektedir. *Ev temelli katılım*, ailenin ev ortamında çocuğun gelişim ve öğrenme sürecine destek olması olarak ifade edilebilir. Örneğin evde eğitim için uygun bir ortam oluşturmak, çocuğun ev ödevlerini tamamlamasında rehberlik etmek, çocukla birlikte kitap okumak, oyun oynamak gibi evde öğrenme ortamlarını teşvik eden davranışları ifade eder. Son olarak, *okul-aile iş birliği temelli katılım* ise ailenin öğretmen ve okul personeli ile çocuğun gelişimine yönelik etkileşimi ifade eder. Bu yönüyle çocuğun eğitim deneyimleri, davranışlar, ilerlemesi ve güçlük yaşadığı durumlar ile ilgili olarak okul ve aile arasındaki etkileşimleri kapsadığı ifade edilebilir.

Aile katılımıyla ilgili yapılan araştırmalarda elde edilen birçok olumlu çıktıya rağmen, okul-aile iş birliğinin geliştirilmesi ve sürdürülmesi noktasında bazı sorunlar yaşanmaktadır (Balkar, 2009). Etkili ebeveyn katılımının gerçekleştirilmesinin önündeki engelleri açıklığa kavuşturmak ve detaylandırmak için Hornby ve Letafe (2011) bir model sunmuştur. Bu sorunlar ebeveyn kaynaklı (ebeveynlerin aile katılımına inancı, ebeveynlerin mevcut yaşam bağlamları, etnik kökeni, katılım davetlerine ilişkin algıları), çocuk kaynaklı (çocuğun yaşı, öğrenme güçlükleri, yetenekleri ve davranış sorunları) ebeveyn-öğretmen kaynaklı (tutumlar ve kullanılan dil) ve toplum kaynaklı (tarihsel, demografik, politik ve ekonomik konular) olabilmektedir (Hornby ve Lafaele, 2011). Bazı çalışmalarda ise ailelerin eğitime dahil olması sürecinin temel olarak öğretmenlerden veya okuldan gelen davetleri algılamaları ile ilişkili olduğu belirtilmektedir (Hoover-Dempsey ve Sandler 1997; Hoover-Dempsey ve ark., 2005). Bu bakımdan ebeveynler, çocuklarının öğretmenlerinden veya okuldan aldıkları daveti algıladıklarında sınıf içi etkinliklerde gönüllü olma veya öğretmenle iletişim kurma olasılıklarının daha yüksek olacağı söylenebilir. Ailelerin doğrudan veya dolaylı olarak dahil olabilmesi için ise öğretmen ve aile arasında etkili iletişim kanallarının kurulması gereklidir. Bu noktada okulların daha davetkâr bir ortam oluşturmalarının önemi ortaya çıkmaktadır.

Türkiye’de aile katılımıyla ilgili nitel çalışmaların daha çok okulöncesi eğitime yönelik olduğu, ilkokul düzeyinde ise aile katılımıyla ilgili sınırlı sayıda araştırma bulunduğu görülmektedir. Bu sınırlı sayıdaki araştırmalarda aile katılımına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri (Ay ve Aydoğdu, 2016; Doğan, 2021), babaların aile katılımına ilişkin görüşleri (Tümkiye ve Türkmenoğlu, 2021), öğretmen ve velilerin görüşleri (Çıkar ve Aslan, 2022; Tümkiye ve Yeşiloğlu, 2021) incelenmiştir. Bu araştırmalarda da belirtildiği üzere aile katılımının ilkokulda sağlanması ve sürdürülmesi açısından gerek öğretmenlere gerekse veli ve yöneticilere rehberlik edecek yeni araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu ana gerekçe bağlamında temellendirilen mevcut araştırma, Fantuzzo, Tighe ve Childs’ın (2000), belirttiği okul ve ev temelli aile katılımı faktörlerine odaklanmıştır. Aile katılımının veliler tarafından nasıl algılandığı,

öğretmenler tarafından evde ve okulda aile katılımı adına ne tür çalışmaların gerçekleştirildiği, ailelerin bu çalışmalara katılım düzeyi, ailelerin katılımının önündeki engellerin neler olduğu ve bu engelleri aşabilmeleri ve katılımın artması adına okuldan beklentilerinin neler olduğu, cevaplanması gereken önemli sorular olarak görülmüştür. Nitekim veli ve öğretmenler arasında yaşanan sorunların temelinde fikir ve beklenti farklılıkları bulunmaktadır (Balkar, 2009).

Bu nitel araştırmanın amacı, çocuğu ilkokula devam eden ailelerin, aile katılımına ilişkin bakış açılarını ortaya koymaktır. Böylelikle ilkokulda aile katılımının düzey ve içeriğini belirlemenin yanı sıra, gelecekte yapılabilecek çalışmalarla ilgili okul ve öğretmenlere rehberlik edebilecek bilgiler sunulması hedeflenmiştir.

Bu amaç ve hedef doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere araştırmada yanıt aranmıştır:

1. Çocuğu ilkokula giden aileler “aile katılımı” kavramından ne anlamaktadır?
2. İlkokulda okul temelli aile katılımı noktasında ne tür uygulamalar yapılmaktadır?
3. İlkokulda uygulanan okul temelli aile katılımı çalışmaları aileler tarafından yeterli görülmekte midir?
4. İlkokulda uygulanan okul temelli aile katılımı çalışmalarına ailelerin katılım düzeyi nasıldır?
5. İlkokulda uygulanan okul temelli aile katılımı çalışmalarına ailelerin katılımını engelleyen faktörler nelerdir?
6. İlkokulda ailelerin okul temelli aile katılımı çalışmalarına daha fazla katılması adına neler yapılabilir?
7. İlkokulda ev temelli aile katılımı noktasında ne tür uygulamalar yapılmaktadır?
8. İlkokulda uygulanan ev temelli aile katılımı çalışmaları aileler tarafından yeterli görülmekte midir?
9. İlkokulda uygulanan ev temelli aile katılımı çalışmalarına ailelerin katılım düzeyi nasıldır?
10. İlkokulda uygulanan ev temelli aile katılımı çalışmalarına ailelerin katılımını engelleyen faktörler nelerdir?
11. İlkokulda ailelerin ev temelli aile katılımı çalışmalarına daha fazla katılması adına neler yapılabilir?

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın modeli

Bu araştırmada velilerin, aile katılımı konusundaki bilgi ve deneyimlerini ortaya çıkarmak hedeflenmiştir. Böylelikle hem eğitimciler hem de aileler için ev-okul ortaklıklarının ve okullarda aile katılımını teşvik etmek için gerekli desteği belirlemek mümkün olabilecektir. Bu tür bir sorgulama için nitel araştırma desenlerinden biri olan olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Olgubilim, farkında olunan ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olunmayan olgulara odaklanmayı mümkün kılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

2.2. Araştırmanın çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Muş ilinde çocuğu ilkokulda öğrenim gören 39 veli oluşturmaktadır. Katılımcıların belirlenmesi iki aşamada gerçekleşmiştir. Birinci aşamada amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Belirlenen ölçüt, velilerin çocuğunun ilkokula devam ediyor olmasıdır. Bu ölçüt doğrultusunda aday katılımcılar belirlenmiştir. Ardından basit seçkisiz örnekleme yöntemi ile her sınıf düzeyinde araştırmacı tarafından çalışmaya davet edilen velilerden gönüllü olarak görüşmeyi kabul edenler araştırmanın nihai çalışma grubunu oluşturmuştur. Araştırmanın katılımcı grubunu oluşturan velilere ilişkin demografik özellikler Tablo 1.'de sunulmuştur.

Tablo 2. Çalışma Grubuna İlişkin Demografik Özellikler

Değişken		f	%
Yakınlık Durumu	Anne	23	59
	Baba	12	30,8
	Diğer	4	10,2
	Toplam	39	100
Ailedeki Çocuk Sayısı	1-2	13	33,4
	3-4	13	33,4
	5-6	10	25,6
	7 ve üstü	3	7,7
Çocuğun Sınıf Düzeyi	1. Sınıf	11	28,2
	2. Sınıf	10	25,6
	3. Sınıf	9	23
	4. Sınıf	9	23
Velinin Eğitim Durumu	İlkokul	6	15,4
	Ortaokul	4	10,3
	Lise	10	25,6
	Lisans	14	35,9
	Yüksek Lisans	4	10,3
	Doktora	1	2,6
Aylık Hane Gelir Durumu	<4.250 TL	4	10,3
	4.250 TL	5	12,8
	4.250TL-10.000TL	19	48,7
	10.000 TL - 15.000 TL	8	20,5
	15.000 TL - 20.000 TL	3	7,7

Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların %59'unun annelerden ($f=23$), %30,8'inin babalardan ($f=12$), %10,2'sinin ise diğer velilerden (ablası, abisi, amcası vb.) oluştuğu görülmektedir ($f=4$). Ailedeki çocuk sayısı bakımından ise bir veya iki çocuğu olan velilerin oranı %33,4 ($f=13$); üç veya dört çocuğu olanların oranı %33,4 ($f=13$); beş veya altı çocuğu olanların oranının %25,6 ($f=10$); yedi ve üstü çocuk sayısı olan ailelerin oranı ise %7,7 ($f=3$) olarak belirlenmiştir. Çocukların sınıf düzeyi değişkeni açısından incelendiğinde çocuğu birinci sınıfa devam eden velilerin oranı %28,2 ($f=11$), ikinci sınıf %25,6 ($f=10$),

üçüncü ve dördüncü sınıfa devam edenlerin oranı ise %23 ($f=9$)'dur. Velilerin eğitim durumlarına göre dağılım incelendiğinde %35,9'u ($f=14$) lisans, %25,6'sı ($f=10$) lise, %15,4'ü ($f=6$) ilkokul, %10,3'ü ($f=4$) ortaokul ve yüksek lisans, %2,6'sının ($f=1$) ise doktora mezunu olduğu anlaşılmaktadır. Aylık hane gelir durumu açısından dağılım incelendiğinde ise görüşmelerin yapıldığı dönemin asgari ücret geliri olan 4.250 TL'nin altında geliri olan katılımcıların oranı %10,3 ($f=4$), asgari ücret geliri alanların oranı %12,8 ($f=5$), 4.250TL-10.000TL arası geliri olanların oranı %48,7 ($f=19$), 10.000 TL - 15.000 TL arası geliri olanların oranı %20,5 ($f=8$), 15.000 TL - 20.000 TL arası geliri olanların oranı ise %7,7 ($f=3$) olarak belirlenmiştir.

2.3. Veri toplama aracı

Araştırmada veri toplamak amacıyla, velilerin deneyimlerine ilişkin zengin betimlemeler toplamak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşmeler şeklinde gerçekleştirilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşmeler sahip olduğu belli düzeydeki standartlığı ve esnekliği nedeniyle tercih edilmekte, yazmaya ve doldurmaya dayalı testler ve anketlerdeki sınırlılığı ortadan kaldırmakta ve belirli bir konuda derinlemesine bilgi edinmeye yardımcı olmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Görüşme formu oluşturulurken öncelikle aile katılımına ilişkin literatür taraması yapılarak araştırmanın amacına hizmet edecek soru havuzu oluşturulmuştur. Ardından iki alan uzmanının da görüşleri alınarak görüşmede kullanılacak sorular belirlenmiştir. Daha sonra dört veli ile pilot görüşmeler yapıp soruların anlaşılabilirliği incelenmiş, bazı görüşme sorularında sadeleştirmeler yapılarak görüşme formuna son şekli verilmiştir. Görüşme formu iki bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde demografik özelliklerle ilgili beş soru bulunmaktadır. İkinci bölümde ise katılımcıların aile katılımına ilişkin algı ve deneyimleriyle ilgili dokuz soru bulunmaktadır.

2.4. Veri toplaması

Araştırmanın verileri katılımcılarla yapılan görüşmelerle 2022 yılının mayıs ve haziran aylarında toplanmıştır. Veri toplama sürecinde öncelikle Muş il merkezinde bulunan devlet okullarına gidilmiş, öğretmen ve yöneticilerle ön görüşmeler yapılarak araştırmanın amacı açıklanmıştır. Ardından öğretmenler aracılığıyla farklı sınıf düzeylerindeki velilere çalışmaya davet mesajı atılmıştır. Gönüllü olarak çalışma davetini kabul eden veliler araştırmacı tarafından rastgele seçilerek görüşme günü ve saati tayin edilmiştir. Görüşmeye başlamadan önce ses kaydı yapılması için izin istenmiş ve görüşmeler kayıt altına alınmıştır. Ardından bu ses kayıtları araştırmacı tarafından yazıya dönüştürülerek analiz edilmiştir.

2.5. Verilerin analizi

Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizinde, birbirine benzeyen veriler, kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilerek okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenlenir ve yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Ayrıca görüşülen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla da doğrudan alıntılara sık sık yer verilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu bağlamda çalışmada katılımcıların dikkat çekici cümlelerine doğrudan alıntılar yapılarak yer verilmiş ve araştırmanın geçerliği sağlanmaya çalışılmıştır. Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için her veri birbirlerinden bağımsız iki farklı uzman tarafından incelenerek analiz edilmiştir. Ardından araştırmacı tarafından yapılan analiz ile karşılaştırılarak ortak temalar oluşturulmuş ve tekrarlanma sıklıkları tespit edilmiştir. Veli görüşleri sunulurken gizlilik gereği her bir veliye V1, V2, V3... şeklinde kodlar verilerek bulgular raporlanması esnasında bu kodlar kullanılmıştır.

3. Bulgular

Bu bölümde araştırma sorularına ilişkin ulaşılan verilerden elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Elde edilen bulgular, tablolarla görselleştirilmiş ve betimsel istatistiklerle sunulmuştur.

3.1. “Aile Katılımı” Kavramına İlişkin Görüşler

İlk soru olarak velilere “Sizin için aile katılımı ne anlama gelmektedir?” sorusu sorulmuştur. Katılımcıların verdiği yanıtlar sonucunda “aile katılımı” kavramına ilişkin elde edilen bulgular Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Velilerin “Aile Katılımı” Kavramına İlişkin Görüşleri

Sizin için aile katılımı ne anlama gelmektedir?	f	Örnek Alıntılar
Veli-Okul İletişimi	9	“Eğitimde birlik ve beraberlik yani ailenin eğitim sürecinde okuldaki öğretmen, müdür ve yardımcılarıyla iletişim halinde bulunması ve veli toplantılarına katılımı.” (V2)
Veli-Öğretmen iş birliği	8	“Çocuğumun okulda öğrenmesi beklenen derslerin öğreniminde çıkan sorunlarda öğretmen ile iş birliğine girişmek.” (V18)
Veli-Çocuk İletişimi	7	“Aile katılımı okul ile veli arasındaki iletişimin artmasını sağlayan olumlu bir tutumdur.” (V13)
Ev Temelli Katılım	7	Aile katılımı çocuğun okulda öğrendiklerini evde pekiştirmesi için ödevlerine yardım etmek veya ödevlerini tamamlamasına yardım etmek.” (V28)
Okul Temelli Katılım	6	“Bence aile katılımı demek öğrenci ile birlikte okuldaki derslere katılım sağlamak” (V7)
Gönüllülük	4	“Hocam işte veli toplantıları olsun, kermesler olsun, işte 23 Nisan, 29 Ekim kutlamaları falan bunlara katılmak geliyor benim aklıma.” (V14)
Denetim	2	“Sürekli çocuğumun gelişimini takip etmek ve dersi öğrenip öğrenmediğine dair sorular sormaktır.” (V20)

“Çocuğu ilkokula giden aileler “aile katılımı” kavramından ne anlamaktadır?” araştırma sorusuna ilişkin alınan yanıtlar doğrultusunda elde edilen bulgulara göre en sıklıkta veli-okul iletişimi (f=9) ile veli-öğretmen iş birliği temaları vurgulanmıştır (f=8). Buna göre aileler katılımı daha çok okul/öğretmenle iletişim kurmak ve onlarla iş birliği yapmak olarak tanımlamaktadır. Ayrıca veli-çocuk iletişimi (f=7), ev temelli aile katılımı (f=7), okul temelli aile katılımı (f=6), gönüllülük (f=4) ve denetim (f=2) temaları altında sınıflandırılabilir yanıtlar verildiği görülmektedir.

3.2. Okul temelli aile katılımıyla ilgili yapılan faaliyetlere ilişkin görüşler

İkinci araştırma sorusu olarak katılımcılara “Çocuğunuzun devam ettiği okulda aile katılımı konusunda ne tür çalışmalar/etkinlikler düzenleniyor?” sorusu sorulmuştur. Ardından yapılan bu etkinliklerin katılımcılarca yeterli görülüp görülmediği sorusu da sorulmuş, verilen yanıtlar çerçevesinde elde edilen bulgular Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Okul Temelli Aile Katılımı Faaliyetleri

Okul temelli olarak ne tür aile katılımı faaliyetleri yapıyor?	f	Örnek Alıntılar
Veli toplantıları	19	"İki üç ay da bir veli toplantısı yapıyor. Bize çocukların ödevlerini nasıl yapacağını falan söylüyor böylece biz de bazı şeyleri öğreniyoruz." (V29)
Özel gün ve hafta etkinlikleri	18	"Yerli malı haftaları yapıyor ve aileler davet ediliyor. 23 Nisan gibi kutlamalara aileler katılıp çocuklarını izliyor." (V21)
Dijital platformlardan (telefon sms, whatsapp vb.) iletişim	11	"Sadece veli toplantısı veya whatsapp gruplarıyla bilgi veriyor." (V27)
Kermes düzenleme	10	"Okulda kermesler, 23 Nisan etkinlikleri gibi özel günlerde etkinlikler düzenleniyor. Yapılan etkinlikler için kurulan whatsapp sınıf gruplarında davet ediliyor." (V2)
Okul gezileri	4	"Çocuğumun okulunda aile katılımıyla ilgili yapılan çalışmalar genellikle piknik, yerli malı haftaları ve veli toplantıları olmaktadır." (V34)
Okulda öğretmenle görüşme	4	"Çocuğumun öğretmeni ve ben zaten sürekli iletişim halindeyiz ve sürekli görüşüyoruz. Ben elimden geldiğince okula gitmeye çalışıyorum beni okula davet ediyorlar ve bu şekilde bir kaynaşma ortamı oluyor." (V36)
Tiyatro gösterileri	3	"Veli toplantıları oluyor, çocukların tiyatro gösterileri oluyor bunun gibi etkinlikler düzenleniyor." (V5)
Bahar şenlikleri	2	"...bahar şenlikleri olduğunda vs. Çocuğumla birlikte etkinliğe katılıp, birlikte eğleniyoruz." (V9)
Okul aile birliği toplantıları	1	"Çok sık aile katılımı alanında etkinliklere yer verilmiyor bir tek senede 2 defa düzenlenen okul aile birliği toplantıları düzenleniyor. Onu da tamamen velileri gelir kaynağı gördüklerinden dolayı yaptıklarını düşünüyorum." (V15)
Okuma etkinlikleri	1	"Veli toplantısı, yerli malı haftası, okuma etkinlikleri yapıyor." (V23)
Yarışmalar	1	"Yarışmalar oluyor. Kızımı motive ediyorum. Yapabilirsin kızım, diye destekliyorum." (V30)
Okul temelli yapılan etkinlikler sizce yeterli mi?	f	
Evet yeterli	12	"Bence yeterli çünkü zaten öğretmen okulda her şeyi yapıyor bize kalan ödevlerini kontrol etmektir." (V28)
Kısmen yeterli	6	"Yeterli değil sadece veli toplantısı veya whatsapp gruplarıyla olmaz dolayısıyla daha fazla etkinlik yapılması gerekiyor." (V27)
Hayır yetersiz	21	"Öğretmenlerin ve okul idaresinin bu tür etkinliklere katılım konusunda eksiklik gösterdiğini düşünüyorum ve bu etkinlikleri kesinlikle yetersiz buluyorum." (V35)

Tablo 3'te görüleceği üzere veliler okul temelli aile katılımı faaliyetleri olarak en sık veli toplantıları ($f=19$) ile özel gün ve hafta etkinliklerinin ($f=187$) yapıldığını ifade etmişlerdir. Ayrıca whatsapp gibi dijital iletişim platformları yoluyla haberleşme ($f=11$), okul kermesleri ($f=10$), okul gezileri ($f=4$), okulda öğretmenle bire bir görüşme ($f=4$), tiyatro gösterileri ($f=3$) bahar şenlikleri ($f=2$), okul-aile birliği toplantıları ($f=1$), okuma etkinlikleri ($f=1$) ve okulda düzenlenen yarışmalar ($f=1$) okul temelli yapılan

aile katılımı faaliyetleri olarak belirtilmiştir. Yapılan bu etkinliklerin ise velilerin tarafından çoğunlukla yetersiz bulunduğu ortaya çıkmıştır ($f=21$). Velilerin 12'si yeterli bulduklarını, 6'sı ise kısmen yeterli bulunduğunu ancak etkinliklerin artırılması gerektiğini belirtmiştir.

3.3. Okul temelli yapılan aile katılımı çalışmalarına velilerin katılımı düzeyine ilişkin görüşler

Araştırmada katılımcılara üçüncü soru olarak “*çocuğunuzun devam ettiği okulda aile katılımı ile ilgili çalışmalara/etkinliklere katılım sağlıyor musunuz?*” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcılardan elde edilen veriler Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Okul Temelli Aile Katılımı Çalışmalara Velilerin Katılım Düzeyi

Okul temelli yapılan etkinliklere katılım sağlıyor musunuz? Nasıl?	f	Örnek Alıntılar
Evet	19	“Elimden geldiği kadar sık gitmeye çalışırım. Çünkü bu etkinliklerin çocuğum gerekli olduğunun farkındayım. Her durumda gitmeye çalışırım.” (V38)
Kısmen	13	“Okulda düzenlenen her türlü faaliyete düzenli katıldığım söylenemez. İki veya üç etkinlik davetinde bir kere katılıyorum.” (V32)
Hayır	7	“Genelde veli toplantıları falan mesai saatinde oluyor bende mesai saatinde çalıştığım için gidemiyorum.” (V29)

Bu araştırma sorusuna ilişkin katılımcıların yanıtları çerçevesinde “evet”, “hayır” ve “kısmen” olmak üzere üç kategori oluşturulmuştur. Katılımcıların %49'u ($f=19$) okul temelli aile katılımı faaliyetlerine katıldığını ifade etmiştir. Katılımcıların %33'ünün ($f=13$) bu faaliyetlere kısmen katıldığı anlaşılırken %18'inin ($f=7$) ise katılmadığını ortaya çıkmıştır. Görüşmede verdikleri yanıtlardan bazılarında doğrudan alıntılarla tabloda yer verilmiştir.

3.5. Okul temelli aile katılımı çalışmalarına katılımı engelleyen faktörlere ilişkin görüşler

Diğer bir araştırma sorusu olarak okul temelli aile katılımı faaliyetlerine ailelerin katılımlarını engelleyen durumlar sorulmuştur. Bu soruya verdikleri yanıtlardan elde edilen bulgular Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Okul Temelli Aile Katılımı Çalışmalarına Katılımı Engelleyen Faktörler

Okul temelli aile katılımı çalışmalarına katılımınızı engelleyen faktörler nelerdir?	f	Örnek Alıntılar
İş saatleriyle çakışma	14	“Beni okul faaliyetlerine katılmaktan alıkoyan en önemli engel tabii ki de çalışıyor olmam mesai saatlerim çok geniş ve her gün çalışıyor oluyorum. Etkinlik olursa hafta sonları katılma durumum var hafta sonları etkinlik yapılmıyor.” (V35)
Ev işleri	5	“Evde de işlerin olmasından dolayı bazen katılamıyorum.” (V33)
Diğer çocuklarla ilgilenme	5	“İkinci çocuğum henüz bir yaşında, bir yaşında olduğu için de kendisiyle ilgilenmek durumunda kalıyorum. Bu nedenle zaman bulamıyorum ve okul faaliyetlerine bazen katılamayabiliyorum.” (V11)

Kendi eğitimleri	3	"Bende öğrenci olduğum için en çok kendi eğitimim engel oluyor." (V2)
İş yorgunluğu	2	"İş yoğunluğum nedeniyle çok fazla etkinliğin olmasını açıkçası istemiyorum. Çok yoruluyorum ben de." (V5)
Sağlık durumu	2	"Kronik hastalığım var, hasta olursam katılım sağlayamıyorum." (V6)
Okulun davet etmemesi	2	"Okul faaliyetinin olmaması beni katılmaktan alıkoyuyor. Sadece veli toplantısı yapıldı şu ana kadar." (V27)
Şehir dışında olma	1	"İşim nedeniyle şehir dışında olmam engelliyor." (V17)

Tablo 5'e göre aileleri okul temelli aile katılımı faaliyetlerinden engelleyen faktörlerin başında velilerin iş saatleriyle çakışma durumu gelmektedir ($f=14$). Diğer engelleyen faktörler ise ev işleri ($f=5$), evdeki diğer çocuklarla (çocuğun kardeşleriyle) ilgilenmek durumunda olmaları ($f=5$), velilerin kendi eğitimlerinin devam etmesi nedeniyle zaman bulamamaları ($f=3$), iş yorgunluğu ($f=2$), sağlık durumları ($f=2$), okuldan bu yönde bir davet almamaları ($f=2$) ve velinin iş gereği şehir dışında olması ($f=1$) gösterilmiştir.

3.6. Okul temelli aile katılımına ilişkin beklentiler

Araştırma kapsamında yapılan mülakatın beşinci olarak "ailelerin okul temelli çalışmalara daha fazla katılması adına ne tür etkinliklerin yapılabileceğini düşünüyorsunuz?" sorusu sorulmuştur. Katılımcıların verdiği yanıtlardan elde edilen bulgular Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Ailelerin Okul Temelli Aile Katılımını Artırmaya Yönelik Ne Tür Faaliyetlerin Yapılabileceğine İlişkin Görüşleri

Okullar aile katılımı çalışmalarına katılımınızı artırmak adına neler bekliyorsunuz?	f	Örnek Alıntılar
Velilerin de dahil olacağı etkinlikler düzenlenebilir	10	"Gösteri, şiir okuma, tiyatro gibi etkinlikler düzenlenerek veriler çalışmalara dahil edilebilir." (V21)
Düzenli olarak etkinlikler yapılabilir	9	"Katılım konusunda etkinliklerin haftanın belirli bir gününde tekrar etmesini öneririm. Her aile ve her ebeveynin planları var. Bu tarz etkinliklere katılabilmemiz için haftamızın bir gününü olduğu gibi ayırabiliriz. Yeter ki bu etkinlikler her seferin haftanın aynı gününe denk gelsin." (V18)
Yarışmalar düzenlenebilir	7	"Daha çok öğrenci ve veli etkileşiminin ön planda olduğu etkinliklerin olmasını isterdim beraber kitap okuma veya minik yarışmalar yapmak gibi." (V15)
Etkinlik saatleri velilerin katılabileceği şekilde ayarlanabilir	6	"Okul etkinliklerine katılmayı kolaylaştıracak şey ise, faydalı etkinlikler ve etkinliğin veliler için de uygun zamanın olduğu dönemlerde yapılmasıdır." (V11)
Veliler için eğitim seminer/konferansları düzenlenebilir	5	"...daha çok ve sıklıkla etkinlikler düzenlenip aileler bu konuda alıştırılabilir. Katılmak istemeyen ailelere aile katılımının faydaları hakkında seminer, kurslar verilebilir." (V9)
Okul gezileri yapılabilir	5	"Bence Okullarda hafta sonları bütün velilerin katılımıyla piknikler düzenlenebilir, velilerin katılımıyla gezilerde düzenlenebilir veya okulda yarışmalar düzenlenebilir." (V35)

Tiyatro etkinlikleri düzenlenebilir	3	"...mesela tiyatro yapılırken anne ve babanın da rol alması güzel bir etkinlik olabilir." (V17)
Kitap okuma etkinliği yapılabilir	3	"Daha çok öğrenci ve veli etkileşiminin ön planda olduğu etkinliklerin olmasını isterdim beraber kitap okuma veya minik yarışmalara yapmak gibi." (V15)
Kahvaltı/yemek etkinliği yapılabilir	2	"Dediğim gibi zorlamayla değil de çok rahat bir şekilde bir kahvaltı etkinliği yapılabilir ya da bir piknikte yapılabilir. İlla ki bir veliler toplantısı olmasına gerek yok." (V12)
Spor etkinlikleri düzenlenebilir	2	"Kitap okuma günleri, hafta da bir gün kültürel aktiviteler, seminerler veya spor faaliyetleri düzenlenebilir." (V16)
Veli-öğretmen arasında samimi ve etkili iletişim kurulabilir	2	"Yani hocalar bizimle biraz daha etkileşim içinde olsalar biraz daha bizimle içli dışlı olsalar, o resmiyet biraz kayboldu bizi çalışmalarına teşvik eder bu durumlar." (V14)
Veli toplantıları daha sık yapılabilir	1	"Okula gitmem için önemli bulduğum şeylerden bir tanesi veli toplantısıdır. Daha sık toplantı yapılabilir." (V1)
Okul-Aile birliği daha aktif çalışabilir	1	"...okul tarafından bu işlerin yönetilmesi için okul aile birliğinin kurulmasını ve daha aktif olmasını isterim." (V5)
Derse katılmaya davet edilebilir	1	"...mesela bazen velilerinde okula çağrılıp çocuğu izlemesi iyi olur bence ." (V28)
Birlikte film izleme günleri yapılabilir	1	"Çocuğumla beraber film izlemeyi çok seviyoruz. O yüzden okulun konferans salonunda bu tür etkinlikler yapılabilir." (V32)
Veli günleri etkinliği yapılabilir	1	"...veli günleri yapılabilir okulda. Kısacası hem velinin eğleneceği ve katılmaktan onur duyacağı hem de öğrencinin velisinin gelmesinden onur duyacağı etkinlikler düzenlenip veliler okula gelmeye teşvik edilebilir." (V34)
Veli-Çocuk Sergisi yapılabilir	1	"Ailenin ve çocukların birebir etkileşim içinde oldukları etkinlikler yapılabilir. Örneğin aileler ve çocukların birlikte resim çizip, çizilen resimlerden bir sergi açılması şeklinde bir etkinlik." (V11)

Tablo 6'da katılımcıların okul temelli aile katılımını arttırmaya yönelik önerileri yer almaktadır. Bu bağlamda katılımcılar en sıklıkla okulda velilerin de dahil edileceği etkinliklerin yapılmasını beklediklerini belirtmiştir ($f=10$). Ayrıca aile katılımı etkinliklerin düzenli periyodlarla yapılmasının ($f=9$), aile katılımı yarışmaların düzenlenmesinin ($f=7$), etkinlik saatlerinin velilerin çalışma saatlerine uygunluğunun gözetilmesinin ($f=6$), veliler için eğitim seminer/konferanslarının düzenlenmesinin ($f=5$), okul gezileri ($f=5$) düzenlenmesinin katılımı arttıracığı ifade edilmiştir. Bunların dışında tiyatro gösterileri ($f=3$), okuma etkinlikleri ($f=3$), kahvaltı ya da yemek organizasyonları ($f=2$), spor etkinlikleri ($f=2$), öğretmen-veli iletişiminin daha güçlü ve samimi kurulması ($f=2$), daha sıklıkla yapılacak veli toplantıları ($f=1$), okul aile birliğinin daha aktif olması ($f=1$), ailelerin derse katılmaya davet edilmesi ($f=1$), ailelerinde dahil olduğu film izleme günleri etkinliği ($f=1$), veli günleri düzenlenmesi ($f=1$) ve veli-çocuk sergilerinin ($f=1$) düzenlenmesinin okul temelli aile katılımı faaliyetlerini arttırmaya yönelik önerileri olarak sunulmuştur.

3.7. Ev temelli aile katılımıyla ilgili yapılan faaliyetlere ilişkin görüşler

Altıncı araştırma sorusu olarak katılımcılara “Ev temelli aile katılımı konusunda ne tür çalışmalar/etkinlikler düzenleniyor?” sorusu sorulmuştur. Ardından yapılan bu etkinliklerin katılımcılarca yeterli görülüp görülmediği sorusu da sorulmuş, verilen yanıtlar çerçevesinde elde edilen bulgular Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. Ev Temelli Aile Katılımı Faaliyetleri

Ev temelli olarak ne tür aile katılımı faaliyetleri yapıyor?	f	Örnek Alıntılar
Ev ödevi	25	“Ödev veriyor. Veli ile öğrencinin birlikte yapabileceği ödevler var. Sonra ödevlerini yaptıktan sonra kendi başına yapacağı ödevler var.” (V13)
Dijital platformlardan (telefon sms, whatsapp vb.) iletişim	14	“Sadece whatsaptan çocukların ödevlerini kontrol edin diye mesaj atıyorlar başka bir şey yapmıyorlar.” (V27)
Okuma etkinliği	7	“...eşli okuma, tekrarlı okuma gibi etkinlikler yapıyoruz evimizde. Akıcı okuma kazandırılması için.” (V20)
El becerisine yönelik etkinlikler	4	“Maket yapmak gibi konularda görev veriyor. Veli whatsapp grubundan çocuğumuza nasıl yardım edebileceğimizi anlatıyor.” (V21)
Proje	2	“Aile ile ortaklaşa yapılacak projeler veriliyor. Ailenin çocuk ile birlikte eğitim görmesi ve eğitime katılmasını sağlıyorlar.” (V18)
Oyun	1	“Ödev ve birlikte oyun aktiviteleri yapmamız isteniyor.” (V19)
Film izleme	1	“Bazen hoca hanım whatsapp grubundan bir film öneriyor diyor; çocuğunuzla beraber bu filmleri izleyin diyor. Bazen de çocuğunuza ödevlerinde yardımcı olun diyor.” (V32)
Ev temelli aile katılımına ilişkin yapılan etkinlikleri yeterli buluyor musunuz?	f	
Evet yeterli	14	“Yeterli buluyorum. Çünkü öğretmen öğrencileriyle çok ilgili, haftada bir kez mutlaka beraber yapabileceğimiz bir ödev veriyor.” (V7)
Kısmen yeterli	8	“Çok da yeterli değil. Şu şekilde genellikle ev ödevleri şeklinde olabiliyor. Ödevini yapsın diye bizlerde yardımcı oluyoruz. Belki de farklı türde etkinlikler olabilir. İşte okulda yapmıştır devamını evde getir şeklinde de olabilir.” (V12)
Hayır yetersiz	17	“Çocuğumun öğretmeni veya Okulu aile katılımı konusunda pek çalışma yapmıyor bence. Evde aile katılma adına sadece çocukların çocuğumuzun ödevlerine yardımcı oluyoruz ve bunun da yeterli veya eğitici olduğunu düşünmüyorum.” (V35)

Tablo 7’de görüleceği üzere okulların ev temelli aile katılımı faaliyetleri ile ilgili olarak katılımcılar en sıklıkta çocuklarının ev ödevlerine yardım etmeyi ($f=25$) belirtmiştir. Bunun dışında whatsapp gibi iletişim kanallarından haberleşme ($f=14$), okuma etkinlikleri ($f=7$), el becerilerine yönelik etkinlikler ($f=4$), projeler ($f=2$), oyun ($f=1$) ve film izlemeyi ($f=1$) okulların gerçekleştirdiği ev temelli aile katılımı faaliyetleri olarak ifade etmiştir. Yapılan bu etkinlikleri yeterli bulup bulmadıkları sorusunda ise

katılımcıların %39'unun ($f=14$) yeterli bulduğu anlaşılırken, %44'ünün ($f=17$) yeterli olmadığını belirtmiştir. Katılımcıların %20'sinin ($f=8$) ise bu etkinlikleri kısmen yeterli bulduğu anlaşılmıştır.

3.8. Ev temelli yapılan aile katılımı çalışmalarına velilerin katılımı düzeyine ilişkin görüşler

Araştırmada katılımcılara yedinci soru olarak “Çocuğunuzun ev temelli aile katılımı çalışmalarına/etkinliklerine katılım sağlıyor musunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcılardan elde edilen veriler Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. Katılımcıların Ev Temelli Aile Katılım Faaliyetlerine Katılım Düzeyleri

Ev temelli yapılan etkinliklere katılım sağlıyor musunuz?	f	Örnek Alıntılar
Evet	19	“Evet katılım sağlıyoruz. Bütün hepsine katılıyorum. Ödevlerine yardımcı olurum, anlamadığı konuları anlatırım, birlikte okuma yaparız.” (V6)
Kısmen	11	“Mümkün olduğunca katılım sağlıyorum. İşlerimden fırsat buldukça ve boş zamanlarımın çoğunda katılım sağlıyorum. Ödevlerine yardımcı oluyorum, anlamadığı konu varsa onu anlatıyorum, okuma parçaları varsa birlikte okuruz vs. gibi.” (V4)
Hayır	9	“Genelde katılmıyorum. Kendi kendisinin başarmasının daha verimli olacağını düşünüyorum.” (V21)

Bu araştırma sorusuna ilişkin katılımcıların yanıtları çerçevesinde “evet”, “hayır” ve “kısmen” olmak üzere üç kategori oluşturulmuştur. Katılımcıların %49'u ($f=19$) ev temelli aile katılımı faaliyetlerine katıldığını ifade etmiştir. Katılımcıların %28'inin ($f=11$) bu faaliyetlere kısmen katıldığı anlaşılırken %23'ünün ($f=9$) ise katılmadığını ortaya çıkmıştır.

3.9. Ev temelli aile katılımı çalışmalarına katılımı engelleyen faktörlere ilişkin görüşler

Diğer bir araştırma sorusu olarak ev temelli aile katılımı faaliyetlerine ailelerin katılımını engelleyen/alıkoyan durumlar sorulmuştur. Bu soruya verdikleri yanıtlardan elde edilen bulgular Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9. Ev Temelli Aile Katılımı Çalışmalarına Katılımı Engelleyen Faktörler

Ev temelli aile katılımı çalışmalarına katılımınızı engelleyen faktörler nelerdir?	f	Örnek Alıntılar
İş yorgunluğu	14	“Çalışan bir kadın olduğum için bazen yorgunluk beni engelleyebiliyor.” (V3)
Ev işleri	11	“Dediğim gibi kalabalık bir aile olduğum için evde çok işim var, işlerim olduğu zamanlarda da çocuğumla, etkinliklerle pek ilgilenemiyorum.” (V13)
Diğer çocuklarla ilgilenme	7	“Tek çocuğum olmadığı için hepsi ile ilgilenmek zorunda kalıyorum. Biriyle ilgilenirken diğerleri de geliyor ve o an yaptığımız etkinliği bozabiliyor.” (V35)

Misafir alma	4	“Ev hanımı olduğum için bazen eve misafir gelebiliyor kızım ile ilgilenemiyorum o sırada ama abisine söylüyorum o oluyor.” (V30)
Velinin kendi eğitim süreci	3	“Okulumun, ödevlerimin olması ve evdeki sorumluluklarımın olması” (V21)
Ödevlerin fazla oluşu	2	“Beni evde aile katılımdan alıkoyan şey, bazen çocuğa verilen ödevlerin çok fazla oluyor olması, ödevler fazla olunca yeterli zaman ayıramadığım durumlar olabiliyor.” (V11)
Sağlık durumu	2	“Nöbetlerimin ve hastalık durumum beni engelleyebiliyor” (V20)
Öğretmenin yönlendirmemesi	1	“Öğretmenin eksik yönlendirmesi etkinlikler noktasında büyük oranda eksik olmaları bizi alıkoyuyor.” (V15)

Katılımcıların verdikleri yanıtlardan yola çıkarak velileri ev temelli aile katılımı çalışmalarından alıkoyan en büyük nedenin iş yorgunluğu olduğu anlaşılmaktadır ($f=14$). Bunun dışında ev işlerinin olması ($f=11$), diğer çocuklarla ilgilenmek durumunda kalma ($f=7$), misafir alma ($f=4$), velinin kendi eğitim sürecinin devam etmesi ($f=3$), öğretmen tarafından verilen ödevlerin fazla olması ($f=2$), velinin sağlık durumu ($f=2$) ve öğretmenin yeterli yönlendirmeyi yapmaması ($f=1$) ev temelli aile katılımı faaliyetlerini engelleyen durumlar olarak ortaya çıkmıştır.

3.10. Ev temelli aile katılımına ilişkin beklentiler

Araştırmanın son sorusu olarak katılımcılara “ailelerin ev temelli çalışmalara daha fazla katılması adına ne tür etkinliklerin yapılabilceğini düşünüyorsunuz?” sorusu sorulmuştur. Katılımcıların verdiği yanıtlardan elde edilen bulgular Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10. Ailelerin Ev Temelli Aile Katılımını Artırmaya Yönelik Ne Tür Faaliyetlerin Yapılabilceğine İlişkin Görüşleri

Ev temelli aile katılımı çalışmalarına katılımınızı artırmak adına okuldan/öğretmenlerden beklentileriniz nelerdir?	f	Örnek Alıntılar
Velilerin de dahil olabileceği etkinlikler düzenlenebilir	14	“Hem çocuğun düzeyine uygun hem de aileye uygun etkinlikler oluşturulabilir. Bu şekilde aileler daha fazla katılım gösterebilir. Ebeveynin çocuk ile iletişimde ve bol etkileşimde olduğu etkinliklerin önemli olduğunu düşünüyorum.” (V11)
Birlikte okuma etkinlikleri yapılabilir	13	“Ailelerin evlerinde rahat bir şekilde yapabilecekleri birlikte kitap okumak gibi etkinlikler yapılabilir.” (V21)
Oyunlar/eğlenceli etkinlikler yapılabilir	8	“Bence çocuk okuldan soğumazsa eğitimle ilgili her şeyi severek yapar ve katılır. Özellikle küçük yaştaki çocuklarla genelde annelerle birlikte eğitici oyunlar oynatılabilir.” (V28)
Öğretmen yönlendirme yapmalı	6	“Öncelikle okul yönetimi ve öğretmenlerin velilere yönelik yönlendirmeleri ve etkinlikleri artırılmalı...” (V15)

Sosyal etkinlikler yapılabilir	5	“Çocukların zaten okulda yeterince derslerden bunaldığını düşünüyorum. Bu yüzden evde onlara verilen zor ödevlere yardım etmek yerine, kafasını dağıtacak iletişimi güçlendirecek etkinlikler bekliyorum.” (V26)
Velilere yönelik seminer düzenlenebilir	1	“Daha çok, sıklıkla etkinlikler düzenlenip aileler bu konuda alıştırılabilir. Katılmak istemeyen ailelere aile katılımının faydaları hakkında seminer verilebilir.” (V8)

Ev temelli aile katılımı çalışmalarına velilerin daha fazla katılması adına nelerin yapılabileceğiyle ilgili bu soruya, katılımcılar en sıklıkta velilerin de dahil olduğu etkinliklerin yapılabileceğini ($f=14$) ve veliyle çocuğun birlikte okuma etkinlikleri yapabileceğini ($f=13$) ifade etmiştir. Ev temelli aile katılımı çalışmalarına katılımı arttıracak diğer öneriler olarak katılımcılar; evde oyun temelli etkinliklerin ($f=8$) yapılabileceğini, öğretmenin velileri daha fazla yönlendirmesi gerektiğini ($f=6$), çocukların sosyal gelişimlerine katkı sunacak etkinlikler tasarlanabileceğini ($f=5$) ve velileri aile katılımının faydaları ile ilgili bilinçlendirmek için seminerler düzenlenebileceğini belirtmişlerdir.

4. Tartışma, sonuç ve öneriler

Eğitim sürecinin en kritik olduğu dönemlerden birisi de ilkokul dönemidir. Çocukların öğrenmeleri ilkokul döneminde sadece okulda gerçekleşmediği gibi akademik, sosyal ve duyuşsal yönlerden gelişimleri sadece evde de gerçekleşmez. Okullar ne kadar nitelikli hizmet verirse versin, aile ortamında desteklenmedikçe okulların hedeflerine tam olarak ulaşmaları zordur. Dolayısıyla çocukların eğitiminden sorumlu olan tüm paydaşların sorumluluklarını bilmesi ve yerine getirmesi önemlidir. Aileler çocuklarının eğitimine ne kadar çok katılırsa çocuklarının o kadar iyi performans gösterdiğine dair tutarlı bulgular literatürde mevcuttur (Henderson ve Mapp, 2002). Bu bağlamda ailelerin aile katılımına ilişkin algılarının nasıl olduğunun tespit edilmesi eğitimcilere ve uygulayıcılara yol gösterebilir. Çünkü bu algılar katılım biçimlerine de yön vermektedir.

Mevcut araştırmada elde edilen bulgulara göre katılımcılar aile katılımını; iletişim, iş birliği, ev ve okul temelli katılım, gönüllü olma ve denetim gibi boyutlarla tanımladığı görülmüştür. Yurtiçinde yapılan diğer bazı araştırmalarda da benzer boyutların dile getirildiği anlaşılmaktadır. Örneğin Tümkaya ve Türkmenoğlu (2021) ilkokul dönemi çocukların babalarıyla yaptığı görüşmede katılımcıların aile katılımını; çocuğun gelişimine destek olma, çocukla etkinlik yapma, çocukla birebir ilgilenme olarak tanımladıkları görülmüştür. Yine Binicioğlu'nun (2010) çocuğu ilköğretimde okuyan velilere yönelttiği benzer soruya; çocukla birebir ilgilenmek, öğretmenle konuşabilmek, öğretmene yardımcı olmak, sorunları birlikte aşmak gibi ev ve okul temelli katılım, iş birliği ve iletişim temalı yanıtlar almıştır. Diğer taraftan farklı sınıf düzeylerinde öğrencisi olan velilerin bu kavramla ilgili algılarının da değiştiği söylenebilir. Örneğin Erkan ve arkadaşlarının (2016) okul öncesi velileriyle yaptığı araştırmada velilerin aile katılımı kavramını daha çok okuldaki eğitimi destekleme ve çocuğa model olma olarak tanımladıkları ortaya çıkmıştır. Ayrıca Epstein'in (2002) ortaya koyduğu aile katılımı çerçevesi; ebeveynlik, iletişim kurma, gönüllü olma, evde öğrenme, karar alma ve toplumla iş birliği olmak üzere altı boyuttan oluşmaktadır. Bu bakımdan mevcut araştırmada Epstein'in (2002) modelinde yer alan bazı boyutlarıyla örtüşen sonuçlar alındığı ifade edilebilir. Ancak temel ebeveynlik, toplumla iş birliği ve karar verme gibi aile katılımı boyutlarında tanımlamaların yapılmamasının, velilerin aile katılımı türleriyle ilgili bilgi ve farkındalıklarının eksikliğinden ve öğretmenlerin yeterince yönlendirme yapmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırmanın ikinci sorusu okul temelli aile katılımı konusunda ne tür çalışmalar/etkinlikler düzenlendiğiyle alakalıydı. Okul temelli katılım, ebeveynlerin aile-okul ortaklıklarına katılımı ifade edilebilir. Elde edilen bulgulara göre okul temelli aile katılımıyla ilgili olarak okullarda daha çok veli toplantılarının yapıldığı, özel gün ve hafta etkinliklerinin düzenlendiği ve dijital platformlardan iletişim kurulduğu ortaya çıkmıştır. Yapılan bu etkinlikler ise ailelerin büyük çoğunluğu tarafından yeterli görülmemiştir. Gerek yurtdışından gerekse yurt içinden bu bulgularla benzerlik gösteren bazı sonuçlara ulaşılmıştır. Örneğin Hornby ve Blackwell (2018) İngiltere’de 11 ilköğretim okulunda yaptıkları araştırmada, okulların aile katılımını teşvik etmek için veli toplantıları, öğrencilerin yaptıkları sergiler, okul gösterileri/kutlama etkinlikleri, öğretmenler ve ebeveynler arasında e-posta ve/veya mesajlaşma gibi uygulamaların kullanıldığı raporlamıştır. Çıkar ve Aslan’ın (2022) çalışmalarında okulda katılım adına en çok tekrarlanan görüşün toplantı ve etkinliklere katılma ile yönetici ve öğretmenlerle iletişim kurma olduğu belirtilmiştir. Koç’un (2019) veli katılımı hakkında sınıf öğretmenlerinin görüşlerini aldığı araştırmasında, en çok veli toplantıları yapıldığı, mesaj, telefon ve whatsapp üzerinden veliyle iletişim sağlandığı ve yüz yüze veli görüşmeleri yapıldığını belirtmiştir. Yine Tümkaya ve Yeşiloğlu Uçar’ın (2021) ilkököl eğitiminde aile katılımına yönelik veli görüşlerini incelediği araştırmada da benzer biçimde öğretmenlerin aile iletişim etkinlikleri olarak daha çok toplantı düzenleme ve telefonla bilgilendirme etkinliklerini gerçekleştirdiklerini belirtmişlerdir. Bu bakımdan öğretmenler velilerin okulda katılımını artıracak farklı yöntem ve etkinlikleri de kullanmalarının gerekli olduğu ifade edilebilir.

Konuyla ilişkili olan diğer bir araştırma sonucu olarak velilerin çoğunluğunun okul temelli aile katılımı çalışmaları olduğunda katılım gösterdiği ortaya çıkmıştır. Buna göre katılımcılar okuldan davet algıladıklarında okul temelli aile katılımı çalışmalarına katılmaya isteklidirler. Dolayısıyla ilkökölde aile katılımı noktasındaki eksikliğin önemli bir nedeninin öğretmen kaynaklı olduğu ortaya çıkmaktadır. Ay ve Aydoğdu’nun (2016) yaptıkları çalışma sonucu bu çıkarımı doğrular niteliktedir. Bu araştırma sonucunda sınıf öğretmenlerinin çoğunun ailelerle yapılan sınıf içi çalışmalara sıcak bakmadıkları, ancak sınıf dışı etkinliklerde ailelerin yer almasını istedikleri belirlenmiştir. Yapılan diğer araştırmalarda da ilkököl öğretmenlerinin toplantılar, okul ya da sınıf çayı, telefon görüşmeleri gibi az sayıda yöntem kullanmayı tercih ettikleri görülmüştür (Özyürek ve ark., 2015). Öğretmenler aileleri okul faaliyetlerine dahil etmenin yollarını aramalıdır. Çünkü araştırmalar evde ve okulda gerçekleşen süreçlerin ve bunların karşılıklı etkileşimlerinin ilkököl döneminde önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir (Gubbins ve Otero, 2020). Katılımı artırmak adına öğretmenler ailelerle düzenli olarak haber bültenleri, broşürler veya mektuplar paylaşabilir, veli akşamları düzenleyebilir, veli-çocuk atölyeleri yapılabilir, velilerin takip edebileceği web siteleri oluşturulabilir veya velilerin düzenli olarak sınıf etkinliklerine dahil olmaları sağlanabilir.

Araştırma kapsamında ailelerin okul temelli aile katılımı çalışmalarına katılımına engel olan faktörler incelendiğinde; iş saatleriyle çakışma, ev işlerinin yoğunluğu, diğer çocuklara da zaman ayırma gereksinimi ve okuldan böyle bir davet almamış olmaları en sık dile getirilen faktörler olarak öne çıkmıştır. Literatürde aile katılımı çalışmalarına katılımı engelleyen faktörlerle ilgili olarak bu araştırma ile örtüşen bulgulara ulaşılmıştır. Bu araştırmalarda da çalışma saatlerinin yoğunluğu, ailenin sahip olduğu çocuk sayısı, ev işleri, ailenin eğitim düzeyi, ön yargı ve öğretmenlerle yaşanan iletişim sorunları katılımı engelleyen nedenler arasında olduğu görülmüştür (Günay Bilaloğlu & Aktaş Arnas, 2018; Erdoğan & Demirkasımoğlu, 2010; Hornby & Lafaele, 2011; Toran & Özgen, 2018). Yine Çıkar ve Aslan’ın (2022) araştırmasına göre yoğun iş temposu, okulun eve uzak olması ve evde küçük başka çocuk bulunması gibi nedenlerin, velilerin okuldaki çalışmalara katılımlarını engellediği ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda öğretmenlerin okul temelli aile katılımı çalışmalarını planlarken çalışan velilerin iş saatleriyle

çakışma ve iş yoğunluğunu, ev hanımlarının ev işi yükünü ve velilerin diğer çocuklarıyla da ilgilenmek durumunda olmalarını göz önünde bulundurarak planlama yapmaları gerektiği söylenebilir. Bunun için velilerle önceden toplantılar yaparak katılım sağlayabilecekleri ortak gün ve saatlerin belirlenmesi yararlı olabilir. Gerektiğinde akşamları, mesai saatleri dışında veya hafta sonu bu etkinlikler planlanıp uygulanabilir. Ayrıca dijital platformların kullanılması yoluyla da ailelerin katılımı sağlanabilir. Yurtdışında ebeveynlerin katılımını artırmak ve veli-öğretmen-öğrenci iletişimini güçlendirmek amaçlı bazı dijital teknoloji uygulamalarının kullanıldığı görülmüştür. Örneğin ClassDojo, Class Messenger, Edmodo, Livingtree, Remind ve SimplyCircle gibi uygulamalar okulların iletişim altyapılarının bir parçası olarak kullanılmaktadır (Kong ve Song, 2015). Bu tür dijital uygulamalara Türk diline uyarlanıp kullanılması mümkündür. Ayrıca ülkemizde de yaygın olarak kullanılan Facebook, Instagram gibi çevrimiçi sosyal ağ platformları ile Zoom gibi sanal ve sesli konferans, web seminerleri, canlı sohbet ve ekran paylaşımına olanak tanıyan uygulamalar okul-aile iletişimi için de kullanılabilir. Araştırma kapsamında okul temelli aile katılımını artırmaya yönelik olarak katılımcılar tarafından da birçok öneri sunulmuştur. Katılımcılar; velilerin de dahil olacağı etkinliklerin düzenlenmesi, bu etkinliklerin düzenli olarak yapılması, öğrenci ve velilerin dahil olduğu yarışmalar düzenlenmesi, okul gezileri yapılması, tiyatro gösterileri yapılması, birlikte okuma etkinlikleri yapılması, yemek ve spor etkinliklerinin düzenlenmesi gerektiği yönünde önerilerde bulunmuştur. Bu öneriler öğretmenlerin aile katılımını nasıl sağlayabileceklerine dair fikir vermektedir.

Ev tabanlı ebeveyn katılımı, ebeveyn davranışını ve çocukla okul dışındaki öğrenmeyle ilgili etkileşimleri içermektedir. Mevcut araştırma kapsamında ilkokulda ev temelli aile katılımıyla ilgili önemli bulgulara ulaşılmıştır. Ev temelli aile katılımına ilişkin olarak ne tür çalışmalar yapıldığıyla ilgili katılımcılardan elde edilen verilere göre, en sık öğretmenlerin ev ödevi yoluyla aile katılımını sağladığı ortaya çıkmıştır. Çıkar ve Aslan'ın (2022) ilk ve ortaokul öğrenci velileriyle gerçekleştirdiği araştırmada da benzer biçimde velilerin evde en çok yaptıkları çalışmalar ödev yaptırma, öğrencinin çalışmalarını takip etme ve birlikte kitap okuma olarak raporlanmıştır. Bu bakımdan aile katılımında ev ödevlerine yardımcı olma, öğretmenler tarafından en sık tercih edilen yöntemlerden birisi olduğu söylenebilir. Aileler ev ödevlerine yardım ve rehberlik ettiklerinde, çocukların sınıfta daha iyi performans gösterdiğine ve çocukların davranış sorunlarını engellediğine dair kanıtlar mevcuttur (Hoover-Dempsey ve ark., 2001; Domina, 2005). Bu nedenle ev ödevleri yoluyla ailelerin ev temelli öğrenme sürecine katılımının sürdürülmesi değerli görülmektedir. Bunun dışında öğretmenlerin telefonla arayarak, sms göndererek veya WhatsApp gibi dijital uygulamalarla iletişim kurdukları, birlikte okuma etkinlikleri yaptıkları ve el becerileri gerektiren bazı görevlerde yardım ettikleri de araştırma kapsamında belirlenen diğer ev temelli uygulamalar olarak öne çıkmıştır.

Araştırma kapsamında ev temelli aile katılımı etkinliklerinin yeterli olup olmadığı sorusuna ise katılımcıların çoğunluğunun görüşü yetersiz yönünde olmuştur. Araştırmalar, ebeveynlerin okuldaki faaliyetleri desteklemek gibi evdeki öğrenmeleri desteklemenin de öğrencilerin başarısını etkilediğini göstermektedir (Harris ve Goodall 2008). Bu bakımdan ev temelli aile katılımının önündeki engellerin tespit edilip çözümler geliştirilmesi son derece önemli görülmektedir. Okul temelli katılıma engel oluşturan faktörlerin başında gelen iş saatleriyle çakışma durumu, ev temelli katılımı bir dereceye kadar elimine edilebilir. Nitekim katılımcılardan elde edilen verilere göre, ev temelli aile katılım düzeyi, okul temelli katılım düzeyine göre daha fazla gerçekleşmektedir. Yapılan bazı araştırmalarda da öğrencilerin okul başarısını arttırdığı inancıyla velilerin ev temelli katılıma daha istekli olduklarını göstermektedir (Yıldırım ve Dönmez, 2008; Kotaman, 2008). Mevcut araştırmada da ev temelli aile katılımı etkinliklerine velilerin katılım düzeyi incelendiğinde okul temelli aile katılımı etkinliklerinde olduğu gibi çoğunluğun katıldığı ortaya çıkmıştır. Bu katılım düzeyi okul tarafından bir fırsat bilinerek

okuma-yazma, Türkçe, matematik, hayat bilgisi, fen bilgisi gibi derslerle ilgili olarak yapılandırılmış ev temelli etkinlikler hazırlanabilir.

Ailelerin ev temelli çalışmalara katılımını engelleyen durumlarla ilgili olarak ise veliler en sıklıkta iş yorgunluğunu, ev işlerini ve diğer çocuklarıyla ilgilenmelerini sebep göstermiştir. Ayrıca eve misafir alma durumları, kendi eğitimleri süreçlerinin devam ediyor olması ve verilen ödevlerin fazla oluşu diğer engeller olarak belirlenmiştir. Nigussie'nin (2022) yaptığı çalışmada da benzer bir bulguya ulaşılmış ve velilerin zaman yetersizliği nedeniyle çocuklarının ev ödevlerine yardımcı olamadıkları, çalışan velilerin çoğunun eve yorgun geldiği ve çocuklarıyla etkileşim kurmak için zamanlarının olmadığı ifade edilmiştir. Ev temelli aile katılımı çalışmalarına velilerin daha fazla katılması adına nelerin yapılabileceğiyle ilgili araştırma sorusuyla ilgili olarak ise en sıklıkta; velilerin dahil olabileceği etkinliklerin planlanması gerektiği, birlikte okuma etkinliklerinin düzenlenebileceği ve oyunlar oynanabileceği yanıtları alınmıştır. Bu bağlamda veli-çocuk etkileşimini sağlayacak ve onlara duygusal destek verilerek benlik saygılarını artıracak etkinliklere ihtiyaç duyulduğu söylenebilir.

Kaynakça

- Ahioğlu Lindberg, E.N., & Oğuz, K.(2016). İlköğretimde aile katılımı: Bir geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Journal of Human Sciences*, 13(3), 4135-4151. doi:10.14687/ijhs.v13i3.3711
- Ay, T. S., & Aydoğdu, B. (2016). Sınıf Öğretmenlerinin Aile Katılımına Yönelik Görüşleri. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(23), 562-590.
- Balkar, B. (2009). Okul-aile iş birliği Sürecine ilişkin Veli ve Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Bir Çalışma. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(36), 105 - 123.
- Barr, J., & Saltmarsh, S. (2014). "It all comes down to the leadership" the role of the school principal in fostering parent-school engagement. *Educational Management Administration & Leadership*, 42(4), 491-505.
- Binicioğlu, G. (2010). *İlköğretimde okul-aile iletişim etkinlikleri: Öğretmen ve veli görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Bonanati, S., & Rubach, C. (2022). Reciprocal Relationship between Parents' School-and Home-Based Involvement and Children's Reading Achievement during the First Year of Elementary School. *Societies*, 12(2), 63.
- Castro, M., Expósito-Casas, E., López-Martín, E., Lizasoain, L., Navarro-Asencio, E., & Gaviria, J. L. (2015). Parental involvement on student academic achievement: A meta-analysis. *Educational research review*, 14, 33-46.
- Çalışkan, E. F. (2019). *Aile katımlı okuma etkinliklerinin ilköğretim öğrencilerinin okuduğunu anlama becerisine, okuma motivasyonuna ve okuma tutumuna etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Çalışkan, E. F., & Ulaş, A. H. (2022). The Effect of Parent-Involved Reading Activities On Primary School Students' Reading Comprehension Skills, Reading Motivation, and Attitudes Towards Reading. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 14(4), 509-524.
- Çelenk, S. (2003). Okul başarısının ön koşulu: Okul aile dayanışması. *İlköğretim-Online*, 2(2), 28-34.
- Çıkar, İ. ve Aslan, M. (2022). Çeşitli Boyutlarıyla Aile Katılımı: Nitel Bir Çözümleme. *Vankulu Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9, 32-52
- Doğan, M. F. (2021). İlkokul 1. Sınıfta Aile Katılımı: Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 6(1), 217-229.
- Domina, T. (2005). Leveling the home advantage: Assessing the effectiveness of parental involvement in elementary school. *Sociology of education*, 78(3), 233-249.

- Epstein, J. L. (2010). School / family / community partnerships: Caring for the children we share. *Phi Delta Kappan*, 92(3), 81-96. <http://doi.org/10.1177/003172171009200326>
- Epstein, J. L. (2001). *School, Family and Community Partnerships*. Boulder, CO: Westview Press.
- Erdoğan, Ç. & Demirkasımoğlu, N. (2010). Ailelerin eğitim sürecine katılımına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16(3), 399-431.
- Erkan, S., Uludağ, G. & Dereli, F. (2016). Okul öncesi öğretmenleri, okul yöneticileri ve ebeveynlerin aile katılımına ilişkin algılarının incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 17(1), 221-240.
- Fan, X. & Chen, M. (2001). Parent involvement and students' academic achievement: A meta-analysis. *Educational Psychology Review*, 13(1): 1-22.
- Fantuzzo, J., Tighe, E., & Childs, S. (2000). Family involvement questionnaire: A multivariate assessment of family participation in early childhood education. *Journal of Educational Psychology*, 92(2), 367-376. <http://doi.org/10.1037/0022-0663.92.2.367>
- Gubbins, V., & Otero, G. (2020). Determinants of parental involvement in primary school: evidence from Chile. *Educational Review*, 72(2), 137-156.
- Günay Bilaloğlu, R., & Aktaş Arnas, Y. (2018). Okul öncesi eğitimde aile katılımı engelleri ve süreçte karşılaşılan sorunlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Advance online publication. doi: 10.16986/HUJE.2018043536
- Harris, A., & Goodall, J. (2008). Do parents know they matter? Engaging all parents in learning. *Educational Research*, 50(3), 277-289.
- Henderson, A.T. & Mapp, K.L. (2002). *A new wave of evidence: The impact of school, family and community connections on student achievement*, Austin, TX: Southwest Educational Development Laboratory.
- Hill, N. E., & D. F. Tyson. (2009). "Parental Involvement in Middle School: A Meta-Analytic Assessment of the Strategies That Promote Achievement." *Developmental Psychology* 45 (3): 740-763. <https://doi.org/10.1037/a0015362>
- Hoover-Dempsey, K. V., Battiato, A. C., Walker, J. M., Reed, R. P., DeJong, J. M., & Jones, K. P. (2001). Parental involvement in homework. *Educational psychologist*, 36(3), 195-209.
- Hoover-Dempsey, K. V., & H. M. Sandler. (1997). "Why Do Parents Become Involved in Their Children's Education." *Review of Educational Research* 67 (1): 3-42. doi:<https://doi.org/10.3102/00346543067001003>.
- Hoover-Dempsey, K. V., J. M. T. Walker, H. M. Sandler, D. Whetsel, C. L. Green, A. S. Wilkins, & K. Closson. (2005). "Why Do Parents Become Involved? Research Findings and Implications." *The Elementary School Journal* 106 (2): 105-130. doi:<https://doi.org/10.1086/499194>.
- Hornby G.& Blackwell, L. (2018) Barriers to parental involvement in education: an update, *Educational Review*, 70(1), 109-119, doi: 10.1080/00131911.2018.1388612
- Hornby, G. & Lafaele, R. (2011). Barriers to parental involvement in education: An explanatory model. *Educational Review*, 63(1), 37-52.
- Hornby, G. (2011). *Parental Involvement in Childhood Education: Building Effective School-Family Partnerships*. New York: Springer.
- Jeynes, W. H. (2007). The relationship between parental involvement and urban secondary school student academic achievement: A meta-analysis. *Urban Education*, 42(1), 82-110.
- Koc, M. H. (2019). Veli Katilimi Hakkında Sınıf Öğretmenleri Ne Düşünüyor? Fenomenolojik Bir Çalışma. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 13(29), 53-74. doi: 10.29329/mjer.2019.210.4

- Kocyyigit, S. (2015). Family involvement in preschool education: Rationale, problems and solutions for the participants. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 15(1), 141-157. <http://doi.org/10.12738/estp.2015.1.2474>
- Kong, S. C., & Song, Y. (2015). An experience of personalized learning hub initiative embedding BYOD for reflective engagement in higher education. *Computers & Education*, 88, 227-240. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2015.06.003>
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). *2023 Eğitim Vizyonu*. http://2023vizyonu.meb.gov.tr/doc/2023_EGITIM_VIZYONU.pdf adresinden erişilmiştir.
- Nigussie, A. W. (2022). *Parents' Perspectives of Parental Involvement to Support Student Academic Achievement* (Doctoral dissertation, Walden University).
- Özyürek, A., Yavuz, N.F., Akça, F., Gündüz, Z. B., Öztapak, E., Saka, A. & Açıkıyer, G.K. (2015). Okul öncesi ve ilkokullarda aile katılımı etkinlikleri ve ebeveyn beklentilerinin incelenmesi. *Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 14-25.
- Pomerantz, E.M., Moorman, E.A. & Litwack, S.D. 2007. The how, whom and why of parents' involvement in children's academic lives: More is not always better. *Review of Educational Research*, 77(3): 373-410.
- Toran, M., & Özgen, Z. (2018). Okul öncesi eğitimde aile katılımı: Öğretmenler ne düşünüyor, ne yapıyor?, *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 6(3), 229-245. doi:10.14689/issn.2148-2624.1.6c3s11m
- Tümekaya, S., & Yeşiloğlu, F. (2021). İlkokul Eğitiminde Aile Katılımına Ve Engellerine İlişkin Öğretmen Ve Veli Görüşleri. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 30(3), 155-169.
- Tümekaya, S., & Türkmenoğlu, M. (2021). İlkokul Dönemi Çocukların Babalarının Aile Katılımına İlişkin Görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 50(229), 269-294.
- Uslu Çavdarıcı, T. & Ünal, F. (2021). Aile destekli matematik eğitimi programının okul öncesi dönem çocuklarının erken matematik becerisine etkisi. *Uluslararası Dil, Eğitim ve Sosyal Bilimlerde Güncel Yaklaşımlar Dergisi (CALESS)*, 3(2), 244-264.
- Webb, N. M., Franke, M. L., De, T., Chan, A. G., Freund, D., Shein, P., & Melkonian, D. K. (2009). 'Explain to your partner': teachers' instructional practices and students' dialogue in small groups. *Cambridge journal of education*, 39(1), 49-70.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.